

رسالة محمد

دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی

گروه آموزشی علوم قرآن و حدیث

بررسی واقعه غدیر خم و واقعه سقیفه در صحاح سه و کتب اربعه

استاد راهنما: جناب آقای دکتر محمد حسین بیات

استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر شعبان پور

محقق: محمد ابراهیم نوری بهدانی

کارشناسی ارشد

بهمن ماه ۱۳۹۰

فرم گردآوری اطلاعات پایان نامه ها
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان : بررسی واقعه غدیر خم و واقعه سقیفه بنی ساعده در صحاح سته و کتب اربعه	
نویسنده / محقق : محمد ابراهیم نوری همدانی	
مترجم : ندارد	
استاد راهنما: دکتر محمد حسین بیات استاد مشاور/ استاد داور: دکتر شعبان پور/دکتر بصیری	
کتابنامه : دارد واژه نامه : ندارد	
نوع پایان نامه : بنیادی ☐ توسعه ای ☐ کاربردی ☒	
مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد سال تحصیلی : ۱۳۹۰-۱۳۹۱	
محل تحصیل : تهران نام دانشگاه : علامه طباطبائی دانشکده : ادبیات فارسی و زبان های خارجی	
تعداد صفحات : ۱۹۴ گروه آموزشی : علوم قرآن و حدیث	
کلید واژه ها به زبان فارسی : غدیر خم ، سقیفه بنی ساعده ، صحیفه ملعونه	
کلید واژه ها به زبان انگلیسی : Qadir-e Khom, Saqife-e Bani Sa'ideh, Sahife-e Maloone	

تقديم

به حضرت فاطمه زهرا (سلام الله عليها) اولین شهيد راه ولايت

به ساحت مقدس حضرت مهدی (عجل الله تعالى فرجه الشريف)

به تمامی حق جویان و حق پویان راه عدالت و ولايت علی (عليه السلام)

سپاسگزاری

الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية امير المؤمنين علي عليه السلام

حمد و سپاس خدای متعال را که به ما توفیق داد در چنین امر مهمی ورود پیدا کردیم و برای رسیدن به این حقیقت مکتوم تاریخی یاریمان نمود.

و با تشکر از استاد محترم جناب آقای دکتر محمد حسین بیات که مرا در هرچه بهتر انجام شدن این تحقیق راهنماییم نمود و راه را برایم گشود.

و با تشکر از استاد محترم جناب آقای دکتر شعبان پور که مشاور تحقیق بودند.

و با تشکر از استاد محترم جناب آقای دکتر بصیری که زحمت داوری تحقیق را پذیرفتند.

و با تشکر از تمامی دوستان و خانواده محترم که در امر انجام تحقیق مرا یاری نمودند.

چکیده

الف. موضوع و طرح مسأله (اهمیت موضوع و هدف): در صدر اسلام پیامبر (صلی الله علیه و آله) در امر ولایت حضرت علی (علیه السلام) نهایت تلاش خود را در ابلاغ و تبیین آن به انجام رسانید، اما بعد از رحلت آن بزرگوار قضیه شکل عکس به خود گرفت و گروهی دیگر مدعی این مقام شدند و از پیش خود این جایگاه را بین خود دست به دست کردند و امت اسلام نیز آنان را تمکین نمودند. لذا در این تحقیق کتب مرجع حدیث شیعه و اهل سنت که شامل کتب اربعه و صحاح سته می باشد را مورد بررسی قرار می دهیم. زیرا افتراق امت اسلامی در امر خلافت بعد از پیامبر (صلی الله علیه و آله) آغاز گردید. در تحقیق پیشرو، این افتراق ریشه یابی می گردد.

ب. مبانی نظری شامل مرور مختصری از منابع چارچوب نظری و پرسشها و فرضیه ها: سوال اصلی ما که پایه این تحقیق را تشکیل می دهد این است که چرا و چگونه امت اسلامی در کمتر از هفتاد روز (از غدیر تا سقیفه) از فرمان الهی روی گرداندند از حاصل سقفه تمکین نمودند؟ آیا توطئه ای واقع شد؟ طراحان این توطئه چه کسانی بودند؟ مردم در این توطئه چه نقشی داشتند و چگونه عمل نمودند؟ و نهایتاً اینکه این وقایع در کتب مرجع شیعه و سنی چه بازتابی داشته است؟ در این تحقیق علاوه بر کتابهای مذکور، کتابهای حدیثی و تاریخی بسیاری مورد استفاده واقع شده است.

پ. روش تحقیق شامل تعریف مفاهیم، روش تحقیق، جامعه مورد تحقیق، نمونه گیری و روشهای نمونه گیری، ابزار اندازه گیری، نحوه اجرای آن، شیوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها: روش تحقیق ما بصورت کتابخانه ای می باشد و پایه اصلی کار آیات قرآن کریم و احادیث می باشد. البته کتابهای تاریخی نیز مورد توجه و استفاده بوده است.

ت. یافته های تحقیق: کتابهای صحاح سته به پیروی از گردآوردگان صحیحین یعنی بخاری و مسلم سعی در کتمان و یا تحریف موضوع غدیر و آنچه در آن اتفاق افتاده بود را داشته اند. در این تحقیق با مطالعه منابع دیگر موضوع توطئه برای غصب خلافت از جانب افراد خاص احراز گردید.

ث. نتیجه گیری و پیشنهادات: اگر تمامی امت اسلامی اعم از شیعه و اهل سنت پیرامون موضوع وصایت و خلافت بعد از پیامبر (صلی الله علیه و آله) یک تحقیق منصفانه و بی طرفانه انجام دهند شاید بتوان گفت این افتراق از امت بزرگ اسلام زودده خواهد شد. انشاءالله.

صحت اطلاعات مندرج در این فرم بر اساس محتوای پایان نامه و ظوابط مندرج در فرم را گواهی می نمایم.

نام استاد راهنما: دکتر محمد حسین بیات

رئیس کتابخانه:

سمت علمی: دانشیار

نام دانشکده: دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی

چکیده

حرکت و پویایی هر جامعه پیوسته متأثر از مردمان آن جامعه می‌باشد. جامعه اسلامی نیز مستثنی از این قاعده نبوده است.

مسلمانان در ابتدای اسلام از دو گروه تشکیل شدند، گروهی که برای رشد و کمال راه مسلمانی را در پیش گرفتند و گروهی نیز برای اهداف و اغراضی غیر از آن به اسلام پیوستند. با توجه به تاریخ صدر اسلام در می‌یابیم یک دگرگونی عظیم در مسیر و جهت آن واقع گردید که باعث بروز اختلاف و چند دستگی در امت اسلامی شد، لذا برای پیدا کردن راه صواب از خطا به بررسی عوامل و اهداف ایشان پرداختیم در این راه به حقایق روشن دست یافتیم حقایقی که دانستن آن برای هر مسلمان لازم و ضروری است اینکه چگونه افراد به ظاهر مسلمان با چه آرزوها و آمالی اهداف خطرناکی را برای خود متصور شدند و برای نیل به آنها چگونه مسیر اسلام را دچار انحراف و امت اسلامی را دچار اختلاف و انشقاق نمودند و در پی آن افرادی همچون بعضی از امامان حدیث از روی بغض و کینه این مسیر را ادامه دادند. تحقیق پیش رو به وضوح حال و عملکرد این افراد را شرح و تبیین می‌نماید.

کلیدواژگان: غدیر خم، سقیفه بنی ساعده، صحیفه ملعونه.

پیشگفتار.....	۶
مقدمه.....	۷
الف) اهمیت و جایگاه این بحث:.....	۱۲
ب) اهداف.....	۱۲
ج) پیشینه این بحث.....	۱۳
د) روش‌ها.....	۱۴
ه) طرح مسأله.....	۱۴
گفتار اول: شرح و بیان وقایع غدیر خم و سقیفه بنی ساعده.....	۱۵
۱-۱) غدیر.....	۱۵
۱-۱-۱) واقعه غدیر خم.....	۱۶
۲-۱-۱) شرح و بیان واقعه غدیر خم.....	۱۷
۲-۱) شرح و بیان واقعه سقیفه بنی ساعده.....	۵۱
۱-۲-۱) سقیفه.....	۵۱
گفتار دوم: واقعه غدیر خم و واقعه سقیفه در صحاح سته و کتب اربعه.....	۷۲
۱-۲) صحاح سته.....	۷۴
۱-۱-۲) صحیح بخاری.....	۷۴
۲-۱-۲) صحیح مسلم.....	۸۶
۳-۱-۲) سنن ابن ماجه.....	۸۹
۴-۱-۲) سنن ابی داود سجستانی.....	۹۱

- ۹۲..... سنن ترمذی..... (۵-۱-۲)
- ۹۴..... سنن نسائی..... (۶-۱-۲)
- ۹۵..... غدیر و سقیفه در کتب اربعه..... (۲-۲)
- ۹۶..... کافی کلینی..... (۱-۲-۲)
- ۱۰۵..... «من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق..... (۲-۲-۲)
- ۱۰۷..... تهذیب و استبصار شیخ طوسی..... (۳-۲-۲)
- ۱۰۸..... نقدی بر صحیحین..... (۳-۲)
- ۱۱۰..... گفتار سوم: بررسی و تحلیل این دو واقعه در منابع دیگر.....
- ۱۱۱..... تصریحات در امر وصایت و خلافت..... (۱-۳)
- ۱۱۱..... حدیث الدار فی یوم الإنذار..... (۱-۱-۳)
- ۱۱۲..... آیه ولایت..... (۲-۱-۳)
- ۱۱۳..... حدیث منزلت..... (۳-۱-۳)
- ۱۱۴..... آیه ابلاغ و آیه اکمال و حدیث غدیر..... (۴-۱-۳)
- ۱۲۲..... جستجوی حقیقت ماجرا..... (۲-۳)
- ۱۲۴..... پیگیری حقیقت ماجرا در بحار الأنوار..... (۱-۲-۳)
- ۱۴۴..... جستجوی حقیقت در اصل سلیم بن قیس..... (۲-۲-۳)
- ۱۴۵..... حدیث جعل کردن ابوبکر..... (۱-۲-۲-۳)
- ۱۴۶..... سخنان طلحه با امیرالمؤمنین (علیه السلام)..... (۲-۲-۲-۳)
- ۱۴۶..... استناد امیرالمؤمنین (علیه السلام) به معاهده بر صحیفه ملعونه..... (۱-۲-۲-۲-۳)
- ۱۴۷..... استناد امیرالمؤمنین (علیه السلام) به سخنان عمر هنگام مرگ وی..... (۲-۲-۲-۲-۳)

- ۳-۲-۲-۳) وصیت ابوذر به امیر المؤمنین واقعی!..... ۱۴۸
- ۳-۲-۲-۳) سلام هشتاد نفر از عرب و عجم به عنوان «امیر المؤمنین» و اعتراض ابوبکر و عمر..... ۱۴۸
- ۳-۲-۲-۳) چگونه مردم به فتنه ابو بکر و عمر مبتلا شدند..... ۱۴۹
- ۳-۲-۲-۳) صحیفه ملعونه و معاهده در کعبه..... ۱۴۹
- ۳-۲-۲-۳) پشیمانی صحابه از کوتاهی در حق امیر المؤمنین (علیه السلام)..... ۱۵۰
- ۳-۲-۲-۳) گروهی از صحابه در روز قیامت به سوی جهنم..... ۱۵۰
- ۳-۲-۲-۳) وصیت ابو ذر به امیر المؤمنین حقیقی!..... ۱۵۱
- ۳-۲-۲-۳) عکس العمل اصحاب صحیفه ملعونه در مسأله «إمرة المؤمنین»..... ۱۵۱
- ۳-۲-۲-۳) دو بار تسلیم به إمره المؤمنین..... ۱۵۲
- ۳-۲-۲-۳) اصحاب صحیفه و اصحاب عقبه..... ۱۵۲
- ۳-۲-۲-۳) عمار و حذیفه در فتنه سقیفه..... ۱۵۳
- ۳-۲-۲-۳) سؤال سلیم از عمار و حذیفه درباره فتنه سقیفه..... ۱۵۳
- ۳-۲-۲-۳) سخنان اصحاب صحیفه ملعونه هنگام مرگ..... ۱۵۴
- ۳-۲-۲-۳) سخنان معاذ بن جبل هنگام مرگ..... ۱۵۴
- ۳-۲-۲-۳) سخنان ابو عبیده جراح و سالم هنگام مرگ..... ۱۵۵
- ۳-۲-۲-۳) سخنان ابو بکر هنگام مرگ..... ۱۵۵
- ۳-۲-۲-۳) سخنان عمر هنگام مرگ..... ۱۵۵
- ۳-۲-۲-۳) تأیید این حدیث از سوی امیر المؤمنین علیه السلام..... ۱۵۶
- ۳-۲-۲-۳) تفصیل قضیه مرگ ابو بکر..... ۱۵۶
- ۳-۲-۲-۳) ظهور پیامبر و امیر المؤمنین (علیهما السلام) هنگام مرگ ابو بکر..... ۱۵۷
- ۳-۲-۲-۳) سخنان ابو بکر با عمر هنگام مرگ..... ۱۵۷
- ۳-۲-۲-۳) اقرار ابو بکر به ورود در تابوت جهنم..... ۱۵۸

- ۱۵۸ لعن عمر از زبان ابو بکر..... (۴-۲-۵-۲-۲-۳)
- ۱۵۹ تأیید دوم این حدیث از سوی امیر المؤمنین علیه السّلام..... (۵-۲-۵-۲-۲-۳)
- ۱۵۹ مرگ اصحاب صحیفه و یارانشان بر جاهلیت..... (۶-۲-۵-۲-۲-۳)
- ۱۵۹ احتجاجات ابان بن ابی عیاش بر حسن بصری..... (۶-۲-۲-۳)
- ۱۵۹ ابو بکر و عمر اولین پایه‌گذاران گمراهی در امت..... (۱-۶-۲-۲-۳)
- ۲-۶-۲-۲-۳) اعتراف همه اصحاب پیامبر (صلی الله علیه و آله) به خلافت بلا فصل امیرالمؤمنین
 (علیه السلام)..... (۱۶۰)
- ۱۶۱ جریان نماز ابو بکر..... (۳-۶-۲-۲-۳)
- ۱۶۲ داستان قلم و کتف..... (۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۲ گزارش ابن عباس از نوشتن کتف..... (۱-۱-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۲ منع عمر از نوشتن کتف و عکس العمل پیامبر (صلی الله علیه و آله)..... (۲-۱-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۲ تأیید اینکه مانع از کتف عمر بود..... (۳-۱-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۳ ناگفته‌هایی از جریان «انّ الرجل لیهجر»..... (۲-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۳ سخن پیامبر (صلی الله علیه و آله) در غیاب عمر..... (۱-۲-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۴ نوشتن کتف و شاهد گرفتن بر آن..... (۲-۲-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۴ برنامه‌ای که پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای نوشتن کتف در نظر داشت..... (۳-۲-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۴ تأیید این حدیث..... (۴-۲-۷-۲-۲-۳)
- ۱۶۵ گفتار چهارم: احراز توطئه در جریان دگرگونی امر خلافت.....
- ۱۶۵ مراحل توطئه..... (۱-۴)
- ۱۶۶ قبل حجّه الوداع..... (۱-۱-۴)
- ۱۶۸ حجّه الوداع تا آخرین لحظات عمر پیامبر (صلی الله علیه و آله)..... (۲-۱-۴)

- ۱۷۳ ۳-۱-۴) مرحله سوّم بعد از رحلت
- ۱۷۵ ۲-۴) اّمّت و توطئه
- ۱۷۶ ۱-۲-۴) گروه اول منافقین
- ۱۷۸ ۲-۲-۴) گروه دوم منافقین
- ۱۸۱ ۳-۴) سرانجام توطئه
- ۱۸۲ ۴-۴) کیفیت بیعت اجباری با ابوبکر
- ۱۸۴ ۱-۴-۴) تهدید اوّل به قتل برای بیعت اجباری
- ۱۸۴ ۲-۴-۴) دفاع بریده اسلمی از امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ۱۸۵ ۳-۴-۴) دفاع سلمان از امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ۱۸۵ ۴-۴-۴) دفاع ابو ذر و مقداد و عمار از امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ۱۸۶ ۵-۴-۴) تهدید دوم به قتل برای بیعت اجباری
- ۱۸۶ ۶-۴-۴) دفاع امّ ایمن و ام سلمه از امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ۱۸۷ ۱۴-۴) تهدید سوم به قتل برای بیعت اجباری
- ۱۸۷ ۷-۴-۴) تهدید چهارم به قتل برای بیعت اجباری
- ۱۸۷ ۸-۴-۴) تهدید پنجم به قتل برای بیعت اجباری
- ۱۸۸ ۵-۴) خطبه ششقیه:
- ۱۹۲ جمع بندی و نتیجه گیری:
- ۱۹۵ تعلیقات:
- ۱۹۷ منابع و مأخذ:

همیشه جستجو در لابلای صفحه‌های تاریخ، جستجوگر را به راحتی به حقایق نهفته در آن نمی‌رساند. گاهی برای رسیدن به یک حقیقت تاریخی باید کتاب‌های بسیاری را مطالعه نمود تا راه به دینه آن حقیقت پیدا کرد. حقایقی در تاریخ وجود دارد که به دلیل‌های گونه‌گون پوشیده مانده است و برای یافتن آن انگیزه و تلاش دوچندان را می‌طلبد. بعضی از این حقایق به دلیل تقیه و همچنین خاستگاه عدم دامن زدن به اختلاف و تفرقه از سوی یک گروه و یا اراده‌ی گروه دیگر برای کتمان و حتی محو حقایق، روی در نقاب گرفته و از پیش نظر حق‌جویان دور می‌مانند، لذا پیدا کردن و رسیدن به آنها نیاز به تحقیق فراگیر دارد تا بتوان به منابع آنها دسترسی پیدا کرد.

در تحقیق ابتدایی، از راهنمایی‌های اساتید محترم بسیاری بهره‌مند شدیم و در پی آن کتاب‌های پرشماری را مورد مطالعه قرار دادیم. بسیاری از این کتاب‌ها تنها به عنوان راهنمای مسیر تحقیق، یاریگر ما بودند، و بعضی منابع اصلی را به ما شناسانده‌اند. بیشترین و مفیدترین راهنمایی‌ها از سوی استاد محترم راهنما و همچنین استاد محترم مشاور تحقیق، انجام گرفته است. بعضی از منابع به علت مرجع بودن، تنها در کتابخانه‌ها قابل استفاده بود، لذا مطالعه آنها در شرایط و زمان‌های خاص امکانپذیر بود و این وضع، تحقیق را با سختی‌های فراوان روبرو کرده بود، اما با لطف و یاری خداوند متعال و در پی آن انگیزه‌ی نیاز به دانستن و آگاهی، این راه سخت در مدت‌زمان کمتر از یک سال پیموده شد و به نتایج بسیار مطلوب و روشنی رسید.

البته ناگفته نماند که خاستگاه عدم ایجاد تفرقه در این نوشتار مورد توجه قرار گرفته است به طوری که از آوردن بسیاری حقایق در مورد افراد سازنده این دوره تاریخی تا آنجا که خدشه‌ای به تحقیق وارد نمی‌کرد، چشم‌پوشی شده است، اما به حقیقتا ماجرای رخ داده بدون هیچ ملاحظه‌ای پرداخته شده است. باشد که این نوشتار مورد مطالعه حقیقت‌جویان قرار گیرد تا باعث روشنی فکر و روح ایشان گردد و راه ثواب را از خطا باز یابند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ * عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ * الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ درباره چه چیز از یکدیگر می پرسند؟ از آن

خبر بزرگ، که درباره آن با هم اختلاف دارند. ﴿(النبا: ۱، ۲ و ۳).

در تاریخ اسلام هیچ واقعه‌ای عمیق‌تر و ماندنی‌تر از مسأله جانشینی پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) موجب اختلاف و انشقاق امت اسلام نبوده است. حق جانشینی پیامبر اسلام و به دست گرفتن زمام امت پس از رحلت او به صورت یکی از مسایل مهم جامعه اسلامی در آمد که تا به امروز سبب جدایی امت اسلامی تحت عنوان شیعه و سنی شده است.

از نظر اهل سنت ابوبکر خلیفه اول تنها خلیفه بر حق است، زیرا او افضل مردمان پس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود. دلایل ایشان برای افضل بودن ابوبکر نسبت به دیگران همراهی او در غار، پیامبر را و سن بالای او بود، اما دلیلی مبنی بر اینکه پیامبر (صلی الله علیه و آله) او را به جانشینی خود برگزیده است در اختیار ندارند.

به نظر شیعیان حضرت علی (علیه السلام) پسر عم و داماد پیامبر علاوه بر سوابق شایسته‌اش در اسلام به وسیله پیامبر (صلی الله علیه و آله) و به دستور خداوند به جانشینی حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) برگزیده شد، اما این جایگاه به وسیله ابوبکر غصب گردید و حضرت علی (علیه السلام) از حقی که خداوند برایش تعیین کرده بود محروم گردید.

فاصله زمانی این دگرگونی بین دو واقعه بسیار مهم در اسلام از روز واقعه غدیر خم هجدهم ذی الحجه سال دهم هجرت تا روز رحلت پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) بیست و هشتم صفر سال یازدهم هجری یعنی حدود ۷۰ روز است.

سوره النبأ آیات ۱ تا ۳ نبأ العظیم: ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) قاضی شوشتری به نقل از رساله «الاعتقاد» ابوبکر مؤمن شیرازی از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روایت کرده است. (احقاق الحق

ج ۳ ص ۴۸۴ و ۴۸۵). هنگامی که کتاب‌های روایی تاریخ و سیره را مورد تفحص و مطالعه قرار می‌دهیم به حوادثی که در بین این دو واقعه در مدینه اتفاق افتاد یعنی در آن ۷۰ روز مذکور هیچ اشاره‌ای نشده است و به سختی می‌توان مطالبی را پیدا کرد که افرادی به صورت مبهم آن را عنوان نموده‌اند. آن مطالب را باید مورد دقت قرار داد، تا شاید بتوان به یک تحلیل درست از وقایع آن زمان مشخص دست یافت.

آنچه که بیشتر انسان را متأثر می‌گرداند این است که بسیاری از تألیفات اهل سنت آغشته به احساسات و تعصب شخص مؤلف است. ایشان در تألیفات خود به جای حقیقت‌گرایی در بیان آن بر این اصرار دارند که پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای جانشینی خود کسی را تعیین نمود و این امر را به خود مسلمین واگذار نمود تا آنجا که اعتقادات و نظرات شیعه را ناشی از خرافه‌گرایی ایشان دانسته‌اند و در این راه تا آنجا که توانسته‌اند بر آتش این اختلاف افزوده‌اند و پیروان خویش را از مطالعه پیرامون اعتقادات و نظرات شیعه منع نمودند.

دکتر حامد حنفی داود استاد دانشکده زبان در قاهره در قسمتی از نامه‌اش به علامه عسگری اظهار می‌دارد:

«تاریخ اسلام سیزدهمین قرن زندگی خود را به پایان رسانید. در طول این سیزده قرن گروهی از دانشمندان ما (اهل سنت) هر چه توانستند بر ضد شیعه سخن گفتند و حقایق را با هوس خویش در آمیختند. این روش ناپسند شکاف عمیقی بین فرق اسلامی ایجاد کرد و بدین جهت گوهر افکار بزرگان تشیع ناچیز شمرده شد و از همین رهگذر جهان علم بسی خسارت دید. علم از افکار دانشمندان شیعه بی‌بهره ماند، زیرا دشمنان دامن بی‌آلایش و پاک شیعیان را آلوده نمایاندند و ایشان را گروهی خرافی معرفی نمودند. آری ما می‌توانستیم از چشمه خوش‌گوار علم شیعه جرعه‌ها بنوشیم و از سرمایه این مذهب شریف بهره‌ها ببریم. ولی افسوس که دانشمندان گذشته ما تعصب را کنار نگذاشتند و خرد را بر هوس مقدم نداشتند.» (عبدالله بن سباء، ج ۱، ص ۱۲)

او در قسمت دیگر از نامه‌اش اذعان می‌کند که (اینها خود مطالبی را به دروغ به شیعه نسبت داده، لکه‌هایی را به دامن آنها چسبانده‌اند. و گمان کرده‌اند که خرافات و مجعولاتی که در تاریخ اسلامی موجود است از بافته‌های علمای شیعه است و آنها را که ساخته خود آنان بود، حربه‌ای نموده، شیعه را مورد طعن قرار دادند. (همان، ص ۱۳)

«إِنَّ عَلِيًّا لَمْ يَمِتْ وَ أَنَّهُ فِي السَّحَابِ»، یعنی همانا علی (علیه‌السلام) نمرده است و در میان ابر است. ایشان این دروغ را با تحریف این فرمایش پیامبر (صلی الله علیه و آله) که «جاء علی فی السَّحَابِ» ایجاد نمودند در حالی که سحاب نام عمامه سیاه‌رنگی بود که از آن پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بود و در جنگ خندق ایشان آن را بر سر حضرت علی (علیه‌السلام) گذاردند و زره خود را نیز بر ایشان پوشاندند. مسلم نیشابوری در صحیح خود در ضمن روایتی نقل می‌کند رافضی‌ها عقیده دارند بر اینکه علی در میان ابرهاست و می‌گویند ما به فرزند وی که برای اصلاح جهان خروج و قیام خواهد کرد نخواهیم پیوست تا آنجا که خود علی بن ابی طالب از سوی آسمان و از میان ابرها ندا کند و ما را به یاری وی فرا خواند و به قیام در رکابش فرمان دهد. (عبدالله بن سبأ: ج ۳ ص ۸۰۵)

ابن ابی الحدید در شرح خطبه ۲۷ نهج البلاغه می‌گوید آنان می‌گویند علی نمرده است و در آسمان به سر می‌برد و رعد صدای وی و برق تازیانه او می‌باشد.

ابن خلدون در «التعریفات»، شهرستانی در «ملل و نحل»، مقریزی در «خطط» این دروغ را به بیان‌های مشابه آورده‌اند.

این دروغ و یا افسانه خرافی از تحریف و یا سوء تفسیر یک حقیقت و واقعیت تاریخی به وجود آمده است. علمای اهل سنت بر چه پایه و اساسی این دروغ‌ها را تصدیق نموده‌اند و بر آنها صحه گذاشته‌اند و آنها را ملاک قضاوت خود برای تفکر و عقاید شیعه قرار دادند؟ آیا آنهایی که از ایشان پیروی می‌کنند با یک تأمل کوتاه در نمی‌یابند که آیا قبل از به وجود آمدن حضرت علی (علیه‌السلام) رعد و برق وجود

نداشته است؟ صدای رعد و برق حاصل تازیانه در بین ابرها می‌باشد، زیرا علی در ابرهاست و رعد و برق حاصل تازیانه زدن‌های او در روی ابرهاست.

اصل این روایت، بدون تحریف در بعضی از تألیفات علمای اهل سنت آمده است، مانند ابن حجر در «الأصابة» و حلبی شافعی در «سیره حلبیه»، سنن ابن ماجه در باب «العمامة السوداء»، سنن سنایی در باب «لبس العائم اسود» در سنن ابی داود باب «العائم» و در طبقات ابن سعد و... با وجود اینکه ایشان اصل موضوع را می‌دانند در پی چه غرضی و با چه نیتی به این دورغ دامن می‌زنند وعده بسیاری را در پی خود برای دشمنی با شیعه به انحراف می‌کشاند.

اتفاقی بس مهم در صدر اسلام رخ داد، مسیر جانشین پیامبر (صلی الله علیه و آله) از سمت سوی واقعی‌اش منحرف گردید و در محلی به نام سقیفه بنی ساعده، شخصی به خلافت رسول خدا تن داد که نه دستوری از جانب خدا و رسولش داشت و نه مجوزی از قرآن، که شعارشان «حسبنا کتاب الله» بود. او خود نیز بر این نکته اذعان داشت که بهتر از دیگران نیست و درباره خلافتش می‌گوید: «إن بیعتی کانت فلتة وقی الله شرها» (شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید، ج ۲، ص ۵۰)، و حتی عمر در آخرین سال عمرش در سال ۲۳ هجری قمری در مسجد پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر بالای منبر رفت و گفت: بیعت با ابوبکر لغزش و اشتباهی بود که انجام گرفت و گذشت. آری چنین بود، ولی خداوند مردم را از شر آن لغزش حفظ فرمود. (شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید: ج ۶ ص ۴۷ / صحیح بخاری کتاب محاربین باب رجم الحبلی من الزنا)

معاویه که به اعتقاد اهل سنت یکی از صحابی بزرگ پیامبر (صلی الله علیه و آله) و کاتب و امین وحی الهی شمرده می‌شود در نامه‌ای به محمد ابن ابی بکر چنین اظهار می‌دارد: ما و پدرت ابوبکر، فضل و برتری فرزند ابوطالب را می‌دانستیم و حق او را بر خود لازم می‌شمردیم، چون خداوند روح پیامبرش را به سوی خود برد، پدر تو و فاروقش اولین کسانی بودند که حق علی غصب را کردند و با وی مخالفت نمودند. این دو، دست اتفاق به یکدیگر دادند، سپس علی را به بیعت با خود فرا خواندند. (شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ج ۱ ص ۲۸۴)

پایه‌گذاران و رهبران اهل سنت اینگونه راجع به دستاورد سقیفه سخن می‌گویند حال چگونه است که افراد سنی مذهب حتی برای لحظه‌ای تأمل نمی‌کنند که آیا این چه مذهبی است که رهبران و پایه‌گذاران آن راجع به آن اینگونه قضاوت می‌کنند و جالب‌تر اینکه علماء و فضلاء این قوم برای اینکه یک سنی مذهب جای تأملی برایش باقی نماند این حقایق را کتمان و در صورت امکان تکذیب می‌کنند و در مقابل، مذهب شیعه را آکنده از خرافاتی‌گری و دروغ معرفی می‌کنند. همانطور که در ابتدا گفته شد دروغی که خودشان به اذعان خودشان به شیعه می‌آیند تا مبدا امت اسلامی، راه صحیح را بیابد. با این حال افراد بسیاری بر طریق تحقیق و تفحص قرار گرفته‌اند و از هوی و هوس و تعصب جاهلی دوری گزیدند، راه هدایت را یافته و به حقیقت رسیده‌اند و نمونه‌های آن بسیارند.

در این تحقیق نظر بر این است که حقی که از بشریت ضایع گردیده است شناسایی شود درست است که با غضب خلافت، حق حضرت علی (علیه‌السلام) و اولاد طاهرینش ضایع گردید، اما از زاویه دیگر حقی بزرگ نادیده گرفته شده است، حق هدایت بشریت که خداوند متعال آن را ترسیم فرموده است. و هر انسانی باید در به دست آوردن این حق نادیده گرفته شده، جهاد کند و آن را طلب نماید این طلب چیزی نیست جز همان فلسفه انتظار، انتظار بقیه الله الاعظم حضرت مهدی موعود (علیه‌السلام) از روی معرفت و آگاهی. این مجموعه دارای چهار گفتار می‌باشد که گفتار اول به بیان کامل واقعه غدیر خم و واقعه سقیفه بنی ساعده آغاز می‌گردد و در پی آن در گفتار دوم انعکاس وقایع غدیر خم و سقیفه بنی ساعده را در شش کتاب مرجع روایی اهل سنت یعنی صحاح سته و کتب اربعه که ارکان روایی شیعه را تشکیل می‌دهد، مورد بررسی قرار می‌دهیم و در گفتار سوم به بررسی گزارشات تاریخی و تحلیل پیرامون آنها می‌پردازیم. در گفتار چهارم با نام احراز توطئه به پاسخ سوالهایمان می‌رسیم. باشد تا با لطف و یاری خدا مجموعه‌ای به دست آید تا مورد استفاده حق جویان قرار گیرد.

الف) اهمیت و جایگاه این بحث:

آنچه که انسان را در گمراهی و ضلالت قرار می‌دهد جهل اوست. جهل و یا عدم علم آدمی باعث می‌گردد که او راه درست از راه غلط را تشخیص ندهد. آدمی همواره در حرکت است و ایستایی برای او قابل تصور نیست، پس جهل در طریقت نیز برای او جایز نیست. حرکت در سیر غلط نه تنها انسان را به سر منزل مقصود نمی‌رساند، بلکه او را به سقوط و انحطاط می‌کشاند و همینطور حرکت در مسیر صحیح به صورت کورکورانه نیز دارای هیچ ارزشی نمی‌باشد. و حتی می‌تواند به سقوط و انحطاط وحشتناک‌تری بیانجامد. خداوند ابزار دانستن که همانا حواس انسان مانند گوش و چشم و... و وسیله تفکر و تحلیل را که مغز آدمی می‌باشد به انسان عطا فرموده است، پس جای عذر برای ندانستن و ماندن در جهل باقی نمی‌ماند. با این مقدمه نگاهی به وضعیت امت اسلامی می‌اندازیم. افتراق و انشقاق، از این امت بزرگ، جمعیتی ضعیف و عقب مانده در مقابل پیشرفت جهانی ساخته است. آیا می‌توان گفت همه فرق‌های اسلامی به راه صواب‌اند؟ هرگز نمی‌توان چنین ادعایی کرد. طبق فرمایش حضرت علی (علیه‌السلام) امت اسلام بر هفتاد و سه دسته متفرق خواهند شد که هفتاد و دو گروه در آتش، و یک گروه در بهشت خواهند بود. سیزده گروه از هفتاد و سه گروه محبت ما اهل بیت را ادعا می‌کنند، ولی یکی از آنها در بهشت و دوازده گروه در آتش‌اند. (کتاب سلیم بن قیس، ص ۲۵۰ ح ۷) پس محبت علی (علیه‌السلام) نیز نباید این خیال را در ما به وجود آورد که حتماً اهل نجات هستیم.

حال ضرورت علم و دانایی برای پیمودن راه درست نمایان می‌گردد که تنها صرف باور سطحی توحید و نبوت و ولایت، انسان بر طریق صحیح قرار نمی‌گیرد، بلکه یک باور عمیق که تنها با علم و آگاهی به دست می‌آید، انسان را در راه صواب قرار می‌دهد و او را اهل نجات می‌گرداند.

ب) اهداف

با دانستن اهمیت بحث، اهداف به راحتی روشن می‌گردد.

فهمیدیم آنچه امت اسلامی را اینگونه متفرّق ساخته، جهل بر حقیقت موضوع وصایت و خلافت در اسلام بعد از پیامبر (صلی الله علیه و آله) است، زیرا محل افتراق از زمان رحلت ایشان می‌باشد، البتّه بزرگترین امتحان الهی برای مدّعیان مسلمانی آن لحظه اتفاق افتاد که در زمان حضور پیامبر (صلی الله علیه و آله) همه خود را پیرو آن حضرت و مسلمان واقعی می‌انگاشتند، و اما بعد از وفات آن بزرگوار امت اسلامی چهره‌ای دیگر از خود نشان داد. هدف ما در این بحث کشف حقیقت و پیدا کردن سرچشمه ضلالت و هدایت است و اینکه کتب مرجع تا چه حد امانت‌دار و بیانگر این موضوع پر اهمیت در اسلام بوده‌اند. هدف ما رسیدن به صراحت در بیان واقعه است، زیرا آنچه که امروز روحیه پرسشگری را سیراب می‌کند صراحت در کشف حقیقت از واقعیّات تاریخ صدر اسلام است.

ج) پیشینه این بحث

از صدر اسلام تا به امروز محدثان، مورّخان و شاعران پیرامون موضوع بحث ما گفته‌اند و نوشته‌اند و سروده‌اند و به برکت این اهمیت ویژه، این موضوع در تمام دوره‌های تاریخی از ابتدا تاکنون از تازگی و طرواّت خاصی برخوردار بوده است، اما این آثار هر کدام رویکرد خاصّ خود را داشته‌اند. تحقیق پیش رو از لحاظ موضوع، مطلب نو و جدیدی نمی‌باشد، ولی از لحاظ رویکرد دارای رویکردی منحصر به فرد و از صراحت ویژه‌ای برخوردار است که افکار عمومی امروز بیشتر خواهان این صراحت بیان می‌باشند. مردم امروزی مطالب بسیاری را برای زندگی و ادامه حیات خود باید بیاموزند و فرا بگیرند. پس امروز لازم است که نکات مهم تاریخ، کشف و به صراحت در منظر دید افکار عمومی قرار بگیرد و این تحقیق در حدّ بضاعت خویش به این وظیفه عمل نموده است.